

Bruselj, 28. november 2023
(OR. en)

15594/23

SOC 794
EMPL 568
DIGIT 266
FREMP 335
MI 999

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	14655/23
Zadeva:	Sklepi Sveta o digitalizaciji koordinacije sistemov socialne varnosti zaradi poenostavitve uveljavljanja pravic socialne varnosti v EU in zmanjšanja upravnega bremena

V prilogi vam pošljamo sklepe Sveta o navedeni zadevi, ki jih je Svet EPSCO odobril na zasedanju 27. in 28. novembra 2023.

**Digitalizacija koordinacije sistemov socialne varnosti zaradi poenostavitve uveljavljanja
pravic socialne varnosti v EU in zmanjšanja upravnega bremena**

Sklepi Sveta

OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA:

1. Glavni cilj digitalizacije je izboljšati učinkovitost procesov ter uporabo in izmenjavo podatkov, pa tudi poenostaviti in pospešiti upravne postopke.
2. Evropska komisija je leta 2020 predstavila sporočilo „Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope“, leta 2021 pa sporočilo „Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje“.
3. S Sklepom (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 je bil vzpostavljen program politike Digitalno desetletje, katerega cilj je med drugim tudi zagotoviti EU in njenim državljanom dostop do varne digitalne identitete, ki vsakemu uporabniku omogoča, da nadzoruje svojo spletno prisotnost in interakcije.
4. Cilj programa politike Digitalno desetletje do leta 2030 je zagotoviti, da bodo ključne javne storitve do leta 2030 v celoti dostopne na spletu, splošna cilja pa sta (a) spodbujanje na človeka osredotočenega digitalnega okolja, ki temelji na temeljnih pravicah, je vključujoče, pregledno in odprto, z varnimi in interoperabilnimi digitalnimi tehnologijami in storitvami ter (b) zagotavljanje storitev in orodij z visokimi standardi glede varnosti in zasebnosti, ki so enostavna za uporabo, učinkovita, zaupanja vredna in prilagojena posameznikom. Komisija je v skladu s temi cilji predlagala akt o interoperabilni Evropi, da bi določili ukrepe za zagotavljanje visoke ravni interoperabilnosti javnega sektorja po vsej Uniji. Cilj predloga akta o interoperabilni Evropi je odpraviti razdrobljenost na področju interoperabilnosti v Uniji in javnim upravam v Uniji omogočiti učinkovito sodelovanje ter čezmejno in medsektorsko zagotavljanje javnih storitev.

5. V programu politike Digitalno desetletje do leta 2030 je določen tudi cilj, da se 100 % državljanom Unije do leta 2030 zagotovi dostop do varnih načinov elektronske identifikacije (eID), ki se bodo uporabljali za ključne javne storitve po vsej EU.
6. V Uredbi (EU) 2018/1724 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi enotnega digitalnega portala za zagotavljanje dostopa do informacij, do postopkov ter do storitev za pomoč in reševanje težav so določeni sklop obveznosti digitalne uprave, ki temeljijo na načelu nediskriminacije in načelu „samo enkrat“, ter zahteve glede informacij v zvezi s postopki. Z Uredbo se od držav članic zahteva, da državljanom in podjetjem zagotovijo, da lahko do decembra 2023 v celoti prek spleta dostopajo do 21 upravnih postopkov, jih zaključijo in prejmejo rezultat postopka. Nekateri procesi se nanašajo na koordinacijo sistemov socialne varnosti.¹
7. Poleg tega akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic temelji na 20 ključnih načelih in pravicah za pravičnejše trge dela in sisteme socialnega varstva, ki dobro delujejo v korist državljanov. V njem so predlagani pomembni cilji, ki naj bi jih Evropska unija dosegla do leta 2030, napovedan pa je tudi začetek pilotnega projekta evropske izkaznice socialnega zavarovanja (ESSPASS), da bi do leta 2023 preučili digitalno rešitev za čezmejno preverjanje pravic s področja socialne varnosti.
8. V prvi polovici leta 2023 sta bila dva dogodka posvečena digitalizaciji na področju koordinacije sistemov socialne varnosti: konferenca na visoki ravni o digitalizaciji pri koordinaciji sistemov socialne varnosti (ESSPASS) in delovnih izkaznicah, ki je potekala 1. marca 2023, in sestanek delovne skupine Upravne komisije 8. marca 2023.

¹ Postopki, ki jih je treba digitalizirati na področju koordinacije sistemov socialne varnosti, vključujejo zahtevke za določitev zakonodaje, ki se uporablja, v skladu z naslovom II Uredbe (ES) št. 883/2004, zahtevke za pridobitev evropske kartice zdravstvenega zavarovanja ter zahtevke za pokojnino in prejemke pred upokojitvijo v okviru obveznih sistemov.

9. Komisija je septembra 2023 objavila prvo letno poročilo o stanju digitalnega desetletja.
10. Komisija je septembra 2023 v skladu s členom 36 Uredbe (EU) 2018/1724 Evropskemu parlamentu in Svetu predložila prvo dvoletno poročilo o izvajanju v zvezi z delovanjem enotnega digitalnega portala in delovanjem notranjega trga, ki temelji na statističnih podatkih in povratnih informacijah, zbranih v skladu s členi 24, 25 in 26 navedene uredbe. V poročilu je ocenila področje uporabe člena 14 (uporaba načela „samo enkrat“) ob upoštevanju tehnoloških, tržnih in pravnih sprememb na področju izmenjave dokazil med pristojnimi organi.
11. Poleg tega je Upravna komisija na podlagi člena 72, točka (d), Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti pooblaščen, da spodbuja uporabo novih tehnologij, ki olajšajo prosto gibanje oseb, zlasti s posodobitvijo postopkov za izmenjavo informacij in s prilagoditvijo pretoka informacij v elektronski obliki med nosilci socialne varnosti. V Uredbi (ES) št. 987/2009² je poudarjen tudi pomen uporabe elektronskih orodij pri izmenjavi podatkov med institucijami držav članic ter vlogo Upravne komisije pri določanju strukture, vsebine, oblike in podrobnih pravil za tako izmenjavo podatkov.
12. Komisija je 6. septembra 2023 predstavila sporočilo o „Digitalizaciji na področju koordinacije sistemov socialne varnosti: olajšanje prostega gibanja na enotnem trgu“. Sporočilo vključuje pregled obstoječih digitalnih pobud in pregled povezav med različnimi digitalnimi projekti, ki podpirajo prosto gibanje in mobilnost delovne sile, ter ponazarja sinergije med temi pobudami in njihovo združljivost. V sporočilu so predlagani tudi kratkoročni in dolgoročni ukrepi za nadaljnjo digitalizacijo čezmejnih postopkov na področju socialne varnosti.

² Uvodni izjavi 3 in 4, člena 4 in 95.

OB PRIZNAVANJU NASLEDNJEGA:

13. Vse večje povpraševanje državljanov in izkušnje iz zadnjih let, vključno s pandemijo COVID-19, so izpostavile pomen digitalizacije na področju zdravja in socialne varnosti ter potrebo po pospešitvi njenega izvajanja v sodelovanju z vsemi državami članicami in sektorji na nacionalni in nadnacionalni ravni.
14. Digitalizacija na področju socialne varnosti je v zadnjih letih napredovala zaradi razvoja več pobud. Elektronska izmenjava informacij o socialni varnosti (EESSI) kot decentralizirani sistem informacijske tehnologije institucijam socialne varnosti po vsej Uniji omogoča hitrejšo in varnejšo izmenjavo informacij. Njegovo popolno izvajanje bi bilo treba dokončati do konca leta 2024. Pilotni projekt o evropski izkaznici socialnega zavarovanja (ESSPASS) je bil zasnovan za poenostavitev interakcij med mobilnimi državljani in javnimi organi. Po prvi fazi pilotnih dejavnosti trenutno dva konzorcija, tj. Digitalna potrdila za Evropo (DC4EU) in Vector, ob finančni podpori Evropske komisije izvajata digitalizacijo postopkov v zvezi s prenosnim dokumentom A1 in evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja. Rezultati teh obsežnih pilotnih projektov digitalnih rešitev za čezmejno preverjanje pravic do socialne varnosti bi morali biti objavljeni do drugega četrtletja 2025. Prihodnji okvir za evropsko digitalno identiteto, ki spreminja Uredbo (EU) št. 910/2014 (uredba eIDAS), bi moral postaviti temelje za identiteto in zaupanje v projekt ESSPASS in po možnosti v druge prihodnje digitalne pobude na področju socialne varnosti.
15. Cilj uredbe eIDAS, okvira zaupanja in enega od stebrov strategije Evropske unije za digitalizacijo, je povečati raven varnosti transakcij za podjetja, zmanjšati upravno breme in izboljšati učinkovitost poslovnih procesov.

16. EESSI je zelo ambiciozen dolgoročni projekt, ki že deluje v vseh sodelujočih državah, čeprav morajo različne države šele začeti celotno izvajanje sistema. Da bi racionalizirali in izboljšali postopke, je bil vzpostavljen program za izboljšanje poslovnih procesov. Cilj tega programa je izboljšati delovanje sistema EESSI in učinkovitost izmenjav, na podlagi pridobljenih izkušenj pa bi lahko prispeval tudi k skrajšanju obdobja izvajanja prihodnjih novosti.
17. Osnovni cilj teh projektov je zagotoviti brezpapirno od konca do konca čezmejno komunikacijo med državljani in upravami ter med nacionalnimi upravami ter zagotoviti vsa jamstva glede varstva podatkov.
18. Tehnološki razvoj in digitalna orodja bi lahko prispevali k izvajanju prihodnjih zakonodajnih sprememb. Vendar je treba zakonodajne spremembe temeljito oceniti glede na njihove potencialne rezultate.
19. Družba in storitve socialne varnosti postajajo vse bolj digitalne, zato je treba v okviru vprašanja digitalne pismenosti, spretnosti in vključenosti posvetiti vso pozornost tudi zagotavljanju enakega dostopa do storitev in njihove digitalizacije. Izkušnje, pridobljene s pandemijo, so pokazale, da je večina prebivalstva od leta 2020 pridobila določene digitalne spretnosti³, vendar se je tudi pokazalo, kako pomembno je zagotoviti, da bo digitalna preobrazba koristila vsem državljanom, vključno z najranljivejšimi. Pristop, usmerjen v državljane, je ključnega pomena za preprečevanje digitalne izključenosti, zmanjšanje digitalnega razkoraka in reševanje vprašanja neuporabe s strani potencialnih upravičencev. V evropskem letu spretnosti se spodbuja miselnost preusposabljanja in izpopolnjevanja, da bi v celoti izkoristili potencial digitalnega prehoda na socialno pravičen in vključujoč način. Treba bi bilo nadaljevati prizadevanja in naložbe v zvezi s tem. Hkrati bi morali imeti ljudje, ki nimajo popolnega dostopa do digitaliziranih postopkov, še vedno možnost, da uveljavljajo svoje pravice do socialne varnosti.

³ Eurostat – *Individuals' level of digital skills* (Raven digitalnih spretnosti posameznikov) (do leta 2019) (spletna koda podatkov: ISOK_SK_DSKL_I) [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](#) in *Individuals' level of digital skills* (Raven digitalnih spretnosti posameznikov) (od leta 2021 naprej) (spletna koda podatkov: ISOK_SK_DSKL_I21) [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](#)

20. Kar zadeva vodenje javnih uprav, bi bilo treba digitalizacijo vedno obravnavati kot orodje, ki se uporablja in izvaja celovito, kjer in kadar je to smiselno. Upoštevati bi bilo treba nacionalne okoliščine ter tudi razmerje med stroški in koristmi. Ne gre samo zato, da se državljanom in podjetjem omogoči spletna komunikacija z javnimi upravami za začetek postopka. Da bi se izognili zamudam ter dodatnim upravnim bremenom in stroškom, lahko javne uprave z digitalnimi orodji pospešijo postopke, odkrivajo podvajanja ter zmanjšajo tveganja goljufij in napak. To ne izključuje človekovega posredovanja v primerih, ko je potrebno osebno svetovanje ali ocena posameznih primerov.

OB POUDARJANJU NASLEDNJEGA:

21. Po letu 2020 je bil dosežen večji napredek pri digitalizaciji nacionalnih in čezmejnih procesov socialne varnosti kot v predhodnih letih. Kljub doseženemu napredku pa je mogoče pospešiti digitalizacijo koordinacije sistemov socialne varnosti, tudi zaradi hitrega razvoja novih tehnologij, ki ponujajo nove možnosti, ki bi jih bilo mogoče upoštevati.
22. Razpoložljiva finančna sredstva EU, vključno z mehanizmom za okrevanje in odpornost ter Evropskim socialnim skladom plus (ESS+), bi lahko pomagala pospešiti digitalizacijo v državah članicah, zlasti v tistih, ki so digitalno manj napredne.
23. Pobude Komisije so namenjene spodbujanju razvoja digitalizacije, in sicer s postavljanjem državljanov v središče tega cilja, oblikovanjem intuitivnih in uporabniku prijaznih orodij, ki uporabljajo preprost jezik, ter spodbujanjem čezmejne in medsektorske interoperabilnosti med javnimi upravami.

24. Redne razprave med predstavniki uprav držav članic in Komisije so bistvene za strateške usmeritve procesov digitalizacije, ki že potekajo ali so predvideni, ter za spremljanje napredka. Bistveno je tudi zagotoviti, da so zaradi strokovnega znanja v te redne razprave vključene institucije socialne varnosti, in spodbujati izmenjave dobrih praks.
25. Komisija skupaj z Upravno komisijo in Tehnično komisijo dejavno analizira, kako različne digitalne pobude vplivajo na mobilne državljane pri uveljavljanju pravic socialne varnosti. To bi omogočilo tudi vzajemno učenje in izmenjavo najboljših praks med državami članicami.
26. Da bi se izognili razdrobljenosti in dobili pravi vpogled v različne digitalne pobude, njihov vpliv na koordinacijo sistemov socialne varnosti in morebitne prekrivajoče se učinke, bi bilo treba pri pripravi in obravnavi različnih pobud EU pozornost nameniti sodelovanju in izmenjavi informacij.
27. Prihodnje nove evropske pobude za digitalizacijo bi morale temeljiti na oceni sedanjih pobud ter dopolnjevati obstoječa evropska in nacionalna orodja –

SVET EVROPSKE UNIJE POZIVA DRŽAVE ČLANICE, NAJ OB UPOŠTEVANJU SVOJIH NACIONALNIH OKOLIŠČIN:

28. Še naprej sprejemajo ukrepe za zagotavljanje izvajanja obstoječih in novih digitalnih in interoperabilnih pobud, s katerimi se poenostavljajo in pospešujejo upravni postopki in komunikacija med nacionalnimi upravami držav članic ter zagotavlja skladnost z veljavno zakonodajo EU, zlasti dokončanje izvajanja in popolna operacionalizacija (EESSI) najpozneje do leta 2024.

29. Do leta 2030 okrepijo prizadevanja za uresničitev ciljev digitalnega desetletja, tj. 100 % ključnih javnih storitev zagotovljenih na spletu, tudi na področju socialne varnosti, in 100 % ljudi z dostopom do načinov za elektronsko identifikacijo (eID), ki se bodo uporabljali za ključne javne storitve po vsej EU, tudi na področju socialne varnosti.
30. Ohranijo naložbe v avtomatizacijo postopkov za obravnavo nacionalnih in čezmejnih primerov na področju socialne varnosti in socialne zaščite.
31. Nadaljujejo prizadevanja za izvajanje digitalizacije postopkov v skladu z uredbo o enotnem digitalnem portalu na področju koordinacije sistemov socialne varnosti.
32. Razmislijo o vključitvi v dejavnosti konzorcijev, ki izvajajo pilotno digitalizacijo postopkov v zvezi s prenosnim dokumentom A1 ter evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja, digitalnimi potrdili za Evropo (DC4EU) in projektom Vector, kot nadaljevanje prve faze pilotnega projekta ESSPASS.
33. Spodbujajo svoje javne uprave, naj pri sodelovanju uporabljajo tekočo in pravočasno komunikacijo, da se zagotovi enakomerna zajetost delavcev na enotnem trgu. Zagotovijo, da so vsi procesi socialne varnosti, vključno s čezmejnimi, jasni, pregledni in racionalizirani za zadevne delavce, podjetja in uprave.
34. Poskušajo zagotoviti, da bodo prizadevanja za digitalizacijo pripomogla k hitrejšemu določanju pravic in obveznosti mobilnih državljanov in podjetij, zvišala raven varstva pravic ljudi, zmanjšala tveganje napak in goljufij ter prispevala k zagotavljanju vzdržnosti sistemov socialne varnosti.
35. Še naprej sprejemajo ukrepe za krepitev varstva podatkov pri izvajanju digitalnih pobud, saj se pri koordinaciji sistemov socialne varnosti obravnavajo občutljivi osebni podatki.

SVET EVROPSKE UNIJE POZIVA KOMISIJO, NAJ:

36. Razširja sporočilo Komisije o digitalizaciji na področju koordinacije sistemov socialne varnosti z dne 6. septembra 2023 ter o tem vprašanju omogoča razpravo med državami članicami, da bi spodbujali dialog in izmenjavo informacij o digitalizaciji koordinacije sistemov socialne varnosti v različnih forumih, kot so srečanja na visoki ravni z državami članicami, ki jih bo Komisija organizirala vsako leto, kot je navedla v sporočilu⁴.
37. Še naprej podpira države članice pri celovitem in pravilnem izvajanju EESSI, vključno z razpoložljivimi finančnimi viri EU in strokovnim znanjem na področju IT, ter z njimi sodeluje, da bi stalno izboljševali učinkovitost in uspešnost sistema.
38. Na podlagi rezultatov tekočih pilotnih dejavnosti konzorcijev po prvi fazi pilotnega projekta ESSPASS v sodelovanju z državami članicami preuči nadaljnje korake, vključno z možnostjo uvedbe rešitve ESSPASS v vseh državah EU, in oceni morebitno potrebo po spremembi zakonodajnega okvira.
39. Države članice obvešča o stanju pobud za digitalizacijo, ki zadevajo koordinacijo sistemov socialne varnosti, na letnih srečanjih na visoki ravni in v okviru rednih izmenjav z Upravno komisijo in Tehnično komisijo.
40. Ob podpori Evropskega organa za delo (ELA) spodbuja izmenjavo dobrih praks med državami članicami ter pri tem upošteva vlogo in pristojnosti Upravne komisije in Tehnične komisije na tem področju na podlagi členov 72 in 73 Uredbe (ES) št. 883/2004 ter obstoječi sporazum o sodelovanju med Evropskim organom za delo in Upravno komisijo.

⁴ „Komisija bo enkrat letno organizirala srečanja na visoki ravni z državami članicami, da bi razpravljali o nadaljnji digitalizaciji, standardizaciji in avtomatizaciji na področju koordinacije sistemov socialne varnosti, olajšanju prostega gibanja in mobilnosti delovne sile, vključno z večjo interoperabilnostjo z drugimi ustreznimi sektorji, ter podprli njihovo izvajanje.“ COM (2023) 501, stran 15.

41. V sodelovanju z Upravno komisijo preuči možnosti, da bi Tehnična komisija pomagala pri preučevanju vpliva in koristi nacionalnih digitalnih pobud in pobud EU na področju koordinacije sistemov socialne varnosti, ob upoštevanju različnih struktur upravljanja teh pobud.
 42. Na podlagi analize nacionalnih digitalnih rešitev in digitalne zrelosti nacionalnih sistemov, ki jo je opravil ELA, državam članicam pomaga boljše ciljno usmerjati naložbe, da se zagotovi hkraten napredek po vsej Evropi.
 43. Še naprej zagotavlja skladen pristop k digitalizaciji pri koordinaciji sistemov socialne varnosti, da bi zagotovili sinergije med digitalnimi orodji in rešitvami, ki že obstajajo, ter zbliževanje različnih pobud.
 44. Analizira možnosti za uporabo umetne inteligence v okviru koordinacije sistemov socialne varnosti.
 45. Preuči, ali je postopke, ki urejajo prosto gibanje oseb in delavcev v EU, mogoče dodatno poenostaviti in racionalizirati, ob upoštevanju nacionalnih postopkov in veljavnih pravil Unije na področju koordinacije sistemov socialne varnosti.
-